

פרויקט יער האקלים לנטיעת עצים אחראית במרחב המיושב

דניאל כץ

יוזמת האנרגיה הטובה, מיזם חברתי לשינוי אקלים
daniel@goodenergy.org.il

ל"יער האקלים" שני שלבים ביצועיים: שלב ה"פעוטון", ושלב נטיעות הקבע.

ה"פעוטון" דומה במהותו למשתלות קק"ל, ומטרתו טיפוח שתילים בדליים והכנת עץ צעיר לנטיעת קבע בקרקע כעבור שנה. "פעוטונים" אלה מוקמים בבתי ספר, בחוות חקלאיות של משרד החינוך, בחצרות של חברות היי-טק ועוד. את השתילים הצעירים, שמגיעים כתרומה ממשתלות קק"ל, שותלים ילדים ומבוגרים המשתתפים ביום פעילות הכולל הדרכות על משבר האקלים, על חשיבותם של העצים ועל שתילה נכונה. מתוך 14 הפעוטונים שבפרויקט, שמחה וגאווה מיוחדת שמורות לפעוטון הוותיק (2012) והמתחדש מדי שנה על גג דיזנגוף סנטר בתל-אביב, ולאחיו הצעיר הצומח על גג בניין כלל בירושלים (2020).

בנטיעות הקבע מוקד הפרויקט הוא בעבודת קרקע נכונה למטרות קליטה ושרידות של העצים. אנחנו בוחרים מיני עצים מתאימים (לדוגמה, מינים של עצי חורש ים תיכוני, כמו אלון התבור, אלה אטלנטית, שקד מצוי, חרוב מצוי, שיזף מצוי, כליל החורש), מתאימים ומבטיחים מראש את האחריות להשקיה ולטיפול בחמש השנים הראשונות לאחר הנטיעה, ומפקחים על הביצוע ועל התחזוקה בשנתיים הראשונות מתוכן. במסגרת הביקורים של צוות הפרויקט באתר מוחלפים עצים שלא נקלטו בשתילים חדשים. לאחר חמש שנות השקיה ותחזוקה ישרדו מרבית העצים הנבחרים גם

מבצע הייעור יוצא הדופן של קק"ל הפך ב-120 השנים האחרונות את ארץ ישראל לירוקה ומיוערת. עם זאת, פעולות הייעור של קק"ל נעצרות בכניסה לתחום שיפוטן של הרשויות המקומיות. למעשה, ועל אף ניסיונות עבר, כמעט לא נעשות כיום פעולות של נטיעת חורשות בתוך תחומי הערים והיישובים בישראל (Urban Afforestation). "יער האקלים", פרויקט של עמותת יוזמת האנרגיה הטובה, שואף לגשר על הפער שנוצר בתחום הייעור העירוני בארץ. זהו פרויקט נטיעת עצים בערים וביישובים בכל רחבי ישראל. מטרת הפרויקט היא לנטוע כמות משמעותית של עצים בשטחים ציבוריים שוליים במרחב המיושב והבנוי כדרך להתמודדות עם השפעות שינוי האקלים וצפיפות האוכלוסין.

במרחב הבנוי מצויים שטחים ציבוריים מוזנחים, עזובים ומלאי פסולת. על אף מחויבותן הסטטוטורית של הרשויות להנגשת השטחים האלה לציבור התושבים – השטחים נותרים נטושים וללא כל התערבות במשך שנים רבות. בפרויקט יער האקלים אנו עובדים בשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות, והופכים אזורים ציבוריים עזובים לחורשות עצים ירוקות ומזמינות. הפרויקט מהווה המשך לפרויקט הייעור הלאומי של קק"ל, ומטרתו להוסיף כמה שיותר עצים בתוך היישובים ובסביבתם. פרויקט יער האקלים אינו ממוקד באזור גאוגרפי תחום, והוא למעשה מצבור של חורשות עירוניות בכל חלקי הארץ.

מול רשויות מקומיות ומול גורמי קהילה שונים ביישובים עצמם ואיתור מתמיד של שטחים נוספים לנטיעה ביישובים חדשים. בפרויקט תומכות עשרות חברות עסקיות, כמו גם אנשים פרטיים שמתנדבים ומשתתפים בשלבים השונים של הפרויקט. הפרויקט ממשיך לגדול ולהתפתח, וצפויים שיתופי פעולה נוספים עם הקרן הקימת לישראל גם בעתיד. בשנים הקרובות אנו שואפים להמשיך ולנטוע בכמה שיותר רשויות מקומיות מכל הקשת הגאוגרפית, הדמוגרפית והחברתית-כלכלית בישראל. רתימה של שותפים נוספים תאפשר לנו להגדיל את מערך הפרויקט ולנטוע גם בשטחים ציבוריים קטנים יותר. כך נוכל להיכנס יותר לעומק המרחב הבנוי, להוות גורם משמעותי ביישום הרעיון ובקידום תשתיות "יער עירוני" ברשויות המקומיות, ולהביא את שלל יתרונותיו של כל עץ ועץ ממש עד לסף ביתם של כמה שיותר תושבים במדינת ישראל.

ללא מים וטיפול נוסף. כל העצים ניטעים בבורות מתאימים עם חומרי הזנה, ומחוברים למערכות השקיה מסודרות. את הפרויקט מלווים בהתנדבות באופן שוטף יועצים מומחים בתחום השתלנות והיערנות ממנהל המחקר החקלאי-מרכז וולקני של משרד החקלאות ופיתוח הכפר, מומחים פרטיים בתחום וכן משרדו של המדען הראשי של קק"ל. דגש חשוב נוסף בפרויקט הוא ההיבט הקהילתי – ימי הנטיעות בפרויקט נעשים תמיד בשיתוף תושבים וקהילות מקומיות, וזאת מתוך רצון לחבר את תושבי הערים אל העצים ובכך לסייע לטיפוחם ולאחזקתם.

כיום, כשנה וחצי לאחר נטיעת חלקת "יער האקלים" הראשונה בעיר טיבה, ניטעו למעלה מ-5,800 עצים הפזורים ב-32 ערים ויישובים מצפון הארץ ועד דרומה (אתר הפרויקט: <https://www.goodforest.org>). ישנו מערך שלם הכולל הקמה וטיפול בפעוטוני עצים, עבודה

"פעוטון פרדסנות": פעוטון עצים של 500 שתילים שהוקם באתר הפרדסנות ע"ש מינקוב ברחובות צילום: דניאל כץ

יום נטיעות יער האקלים בעיר עכו, פברואר 2021 צילום: דניאל כץ

יום נטיעות יער האקלים בעיר אלעד, אפריל 2021 צילום: דניאל כץ